

ยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร

- คำนำ
- การรักษา
- ยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร
- ผลข้างเคียงทั่วไป และข้อควรระวังของยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร
- คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร
- การสื่อสารกับแพทย์ของคุณ
- การจัดเก็บยา
- ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการกับแผลในกระเพาะอาหารของคุณ

คำนำ

แผลในกระเพาะอาหารเป็นแผลเปิดที่เกิดขึ้นโดยที่เยื่อบุด้านในของหลอดอาหาร (แผลในหลอดอาหาร) กระเพาะอาหาร (แผลในกระเพาะอาหาร) และส่วนบนของลำไส้ (เยื่อบุลำไส้เล็ก) มีเยื่อเมือกเคลือบทางเดินอาหารซึ่งป้องกันกรด แผลอาจเกิดขึ้นได้หากปริมาณกรดเพิ่มขึ้น หรือปริมาณเมือกลดลงกรด จากนั้นจะกัดกินผิวด้านในของระบบทางเดินอาหารซึ่งทำให้เกิดอาการเจ็บแสบ ผู้ป่วยอาจเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น เลือดออก ภาวะที่มีสิ่งอุดตัน หรือทะลุ

อาการที่พบบ่อยที่สุดของแผลในกระเพาะอาหาร คือ ปวดท้อง โดยทั่วไปความเจ็บปวดอาจรู้สึกได้จากส่วนสะดือขึ้นไปจนถึงส่วนกระดูกหน้าอก และอาจรู้สึกแสบเมื่อท้องว่าง และรู้สึกวูบวาบในตอนกลางคืน อาการอื่นๆ ที่พบได้น้อย ได้แก่ อาหารไม่ย่อย อาการแสบร้อนกลางหน้าอก คลื่นไส้ อาเจียนเป็นเลือด อุจจาระมีสีดำ เบื่ออาหาร และน้ำหนักลดโดยไม่ทราบสาเหตุ

แผลในกระเพาะอาหารมักเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *เฮลิโคแบคเตอร์ ไพโลไร* (*H. pylori*) หรือการใช้ยาต้านการอักเสบที่ไม่ใช่สเตียรอยด์ (NSAIDs) ซึ่งเป็นยาระงับปวดชนิดหนึ่ง นอกจากนี้ยังมีอีกหลายปัจจัยที่อาจเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดแผลในกระเพาะอาหารได้ เช่น การสูบบุหรี่ การดื่มแอลกอฮอล์ พฤติกรรมการกินที่ไม่พึงปรารถนา และความเครียดที่ควบคุมไม่ได้

การรักษา

คำแนะนำในการดำเนินชีวิต

ปัจจัยด้านการดำเนินชีวิต เช่น อาหาร และความเครียดอาจทำให้แผลมีอาการแย่ลง ในทางตรงกันข้าม การดำเนินชีวิตที่ดีต่อสุขภาพ และพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ดีอาจช่วยเร่งแผลให้แผลหายได้เร็วขึ้น เช่น:

- รับประทานอาหารมื้อเล็ก ๆ แต่บ่อยครั้ง และรับประทานอาหารในเวลาปกติ
- หลีกเลี่ยงอาหารรสเผ็ด หรืออาหารที่มีไขมันสูงซึ่งจะทำให้เกิดระคายเคืองต่อลำไส้
- ห้ามสูบบุหรี่ และหลีกเลี่ยงการดื่มแอลกอฮอล์ และเครื่องดื่มกระตุ้นระบบประสาท เช่น กาแฟ และชาที่มีฤทธิ์แรง
- ดื่มนม และกินอาหารที่มีส่วนผสมของนมที่อาจช่วยบรรเทาอาการปวดได้
- หลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด และความวิตกกังวล และ
- ออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อช่วยให้คุณรู้สึกผ่อนคลาย

ยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร

คุณควรปรึกษาแพทย์ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลสุขภาพอื่น ๆ เพื่อการรักษาแผลในกระเพาะอาหารให้เหมาะสม โดยทั่วไป การรักษาแผลในกระเพาะอาหารส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับว่าสาเหตุนั้นเกิดจากติดเชื้อแบคทีเรีย *H. pylori* หรือ NSAIDs หรือทั้งสองอย่าง หากเกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *H. pylori* การบำบัดด้วยการกำจัดให้หมดไปเกี่ยวข้องกับการใช้ยาปฏิชีวนะร่วมกับยาที่มีฤทธิ์ยับยั้งการหลั่งกรด เช่น จะใช้ยากลุ่ม proton pump inhibitor (PPI) ในกรณีที่เกิดจากการใช้ NSAIDs ควรหลีกเลี่ยง NSAIDs หากเป็นไปได้ และแนะนำให้ใช้ยาที่มีฤทธิ์ยับยั้งการหลั่งกรดเป็นระยะเวลาหนึ่งถึงสองเดือน เช่น PPI หรือ Histamine-2 receptor antagonist ในขณะที่ถ้าแผลในกระเพาะอาหารเกิดจากการใช้ NSAIDs และการติดเชื้อแบคทีเรีย *H. pylori* ร่วมกันจะได้รับยา PPI เป็นระยะเวลาสองเดือน และได้รับการบำบัดด้วยการกำจัด ยาอื่น ๆ ที่ใช้ในการรักษาแผลในกระเพาะอาหาร ได้แก่ ยาลดกรด และยาที่ออกฤทธิ์ปกป้องเยื่อบุทางเดินอาหาร

1. ยาปฏิชีวนะ

สำหรับแผลที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *H. pylori* คุณจะได้รับการขอร้องให้ทานยาปฏิชีวนะสอง หรือสามครั้งร่วมกับยา PPI มีหลักฐานที่ดีระบุว่า การบำบัดด้วยการกำจัดดังกล่าวมีประโยชน์ทั้งในการรักษาแผล และป้องกันการกลับมาเป็นซ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับแผลในเยื่อบุลำไส้เล็ก ยาปฏิชีวนะที่นิยมใช้กัน ได้แก่ อะม็อกซิซิลลิน (amoxicillin) คลาริโธรมัยซิน (clarithromycin) เมโทรนิดาโซล (metronidazole) และเตตราไซคลีน (tetracycline) ซึ่งเป็นยาที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์เท่านั้น และมีให้เลือกหลายรูปแบบ เช่น ยาเม็ด และแคปซูล

2. Proton pump inhibitors (PPIs)

ย

า

PPI

ยับยั้งการผลิตกรดในกระเพาะอาหารโดยตรงโดยทำการยับยั้งการทำงานของโปรตอนปั๊มของพาไรโรอีทาลเซลล์ ซึ่งมีหน้าที่ในการหลั่งกรด และด้วยเหตุนี้จึงช่วยส่งเสริมแผลหายได้เร็วขึ้นฤทธิ์ของยาในการป้องกันการผลิตกรดในกระเพาะอาหารนั้นแรงกว่ายา Histamine-2 receptor antagonists ยาเหล่านี้ รวมไปถึงยา omeprazole ที่มีเฉพาะในร้านขายยา และยาเฉพาะที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์ คือ lansoprazole, rabeprazole, esomeprazole และ aripiprazole Pantoprazole เป็นยาที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์โดยทั่วไป เว้นแต่ว่าเป็นยาเม็ดหรือแคปซูลปริมาณ 20 มก. (หรือน้อยกว่า) และมีป้ายฉลากแสดงปริมาณสูงสุด 20 มก. ต่อวันเพื่อบรรเทาอาการแสบร้อนกลางหน้าอกที่เกี่ยวข้องกับกรดไหลย้อนในผู้ป่วยอายุ 18 ปีขึ้นไป และในชุดยาที่มีปริมาณสูงสุด 7 วัน จึงจะสามารถวางจำหน่ายในร้านขายยาได้โดยไม่ต้องมีใบสั่งจ่ายยาจากแพทย์

ยา PPI มีอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่นยาเม็ด แคปซูล และยาน้ำ

3. Histamine-2 receptor antagonists

Histamine-2 receptor antagonists กระตุ้นการหลั่งกรดในกระเพาะอาหารโดยการปิดกั้นการทำงานของฮิสตามีน (ซึ่งเป็นสารชีวเคมีภายในร่างกายที่กระตุ้นการหลั่งกรดในกระเพาะอาหาร) ตัวอย่าง ได้แก่ cimetidine, famotidine และ ranitidine รูปแบบของยารับประทาน (เช่น ยาเม็ด แคปซูล ยาน้ำเชื่อม) ซึ่งมีวางจำหน่ายที่เคาน์เตอร์ขายยา

4. ยาลดกรด

ยาลดกรดไม่สามารถรักษาแผลได้ แต่จะทำให้กรดที่มีอยู่ในกระเพาะอาหารเป็นกลางจึงช่วยบรรเทา หรือขจัดความระคายเคือง และการกัดเซาะที่ผนังกระเพาะอาหาร และบริเวณที่เป็นแผล รวมทั้งช่วยบรรเทาอาการปวดได้อย่างรวดเร็ว โดยปกติยาลดกรดจะรับประทานระหว่างมื้ออาหาร และก่อนนอนเมื่อมีอาการเกี่ยวกับกรดในกระเพาะอาหารมากเกินไป ตัวอย่างของยาที่มีวางจำหน่ายตามเคาน์เตอร์ขายยาทั่วไป ได้แก่ อลูมิเนียมไฮดรอกไซด์ (aluminium hydroxide) แมกนีเซียมไตรซิลิเกต (magnesium trisilicate) แคลเซียมคาร์บอเนต (calcium carbonate) และโซเดียมไบคาร์บอเนต (sodium bicarbonate) ยาเหล่านี้เป็นยาเม็ดสำหรับรับประทานในรูปแบบยาเม็ดสำหรับเคี้ยว และของเหลว

5. ยาที่ออกฤทธิ์ปกป้องเยื่อบุทางเดินอาหาร

ยาที่ออกฤทธิ์ปกป้องเยื่อบุทางเดินอาหารช่วยปกป้องเนื้อเยื่อที่เรียงตัวอยู่ในกระเพาะอาหาร และลำไส้เล็กของคุณ ยาเหล่านี้ รวมไปถึงยา โพรสตาแกลนดิน อานาลอก (prostaglandin analogues)

ที่ต้องสั่งจ่ายโดยแพทย์เท่านั้นจะช่วยยับยั้งการหลั่งกรดในกระเพาะอาหารโดยการออกฤทธิ์โดยตรงกับของพาไรโรอีทาลเซลล์ และส่งเสริมการรักษาแผลในกระเพาะอาหาร และเยื่อบุลำไส้เล็ก

ไมโซพรสตอล (Misoprostol) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่อยู่ในรูปแบบยาเม็ด นอกจากนี้สารคีเลต (chelate) และสารประกอบเชิงซ้อนของยายังอยู่ในกลุ่มยานี้ด้วยเช่นกัน สารคีเลต (chelate) และสารประกอบเชิงซ้อนจะเคลือบผิวแผลโดยการสร้างสารประกอบเชิงซ้อนกับโปรตีนจึงปกป้องไม่ให้กรดในกระเพาะถูกทำลายเพิ่มขึ้น และช่วยส่งเสริมการรักษา ซูคราลเฟต (Sucralfate) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่อยู่ในรูปแบบยาเม็ด และสารแขวนลอย

ผลข้างเคียงทั่วไป และข้อควรระวังของยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร:

ประเภทของยา	ผลข้างเคียงที่พบบ่อย	ข้อควรระวัง
1. ยาปฏิชีวนะ		
อะม็อกซิซิลลิน (Amoxicillin)	- ผื่นแดงบนผิวหนัง - ผลกระทบทางระบบทางเดินอาหาร เช่น ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน	- หยุดใช้ยาหากมีผื่นขึ้น - ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีอาการไข้และต่อมทอนซิลอักเสบ หรือการติดเชื้อเอชไอวี - หลีกเลี่ยงการใช้ในผู้ป่วยที่แพ้ยาเพนนิซิลิน (penicillin)
คลาริโธรไมซิน (Clarithromycin)	- ระบบทางเดินอาหารถูกรบกวนเล็กน้อย เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ไม่สบายท้อง และท้องเสีย - การรับกลิ่น และการรับรสชาติถูกรบกวน - เยื่อในช่องปากอักเสบ - ลิ้นอักเสบ - ปวดศีรษะ	- ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง มีความผิดปกติของไต หรือตับ - หลีกเลี่ยงการใช้ในระหว่างตั้งครรภ์

เมโทรนิดาโซล (Metronidazole)	• ระบบทางเดินอาหารถูกรบกวน เช่น คลื่นไส้ อาเจียน • รับประทานที่ไม่พึงประสงค์เหมือนกับโลหะ • รู้สึกเหมือนลิ้นมีขน • ภาวะเยื่อช่องปากอักเสบ • โรคกลัวอ้วน	• หลีกเลี่ยงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรืออาหาร • มีเช่นนั้นอาจมีอาการไม่พึงประสงค์ เช่น การอาเจียนเกิดขึ้น • ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีภาวะเลือดออกผิดปกติ โรคระบบประสาทส่วนกลาง และมีความผิดปกติของตับ • หลีกเลี่ยงการใช้ในระหว่างตั้งครรภ์
เตตราซัยคลิน (Tetracycline)	• ผลกระทบทางระบบทางเดินอาหาร เช่น ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน • ภาวะกลืนลำบาก • การระคายเคืองของหลอดอาหาร • ปฏิกริยาจากความไวต่อแสง • อาการแพ้ • การเกิดสีคล้ำตามผิวหนังที่ผิดปกติ • การเปลี่ยนสีฟันอย่างถาวรในเด็ก หรือเด็กทารก (หากมอบให้เด็กโดยตรง หรือแม่ที่กำลังตั้งครรภ์)	• รับประทานยาพร้อมกับน้ำให้เพียงพอเพื่อป้องกันการเกิดแผลที่หลอดอาหาร • ไม่ควรใช้กับสตรีมีครรภ์ หรือกำลังให้นมบุตร และเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 ปี • หลีกเลี่ยงการใช้ในผู้ป่วยโรคโพไฟเรียเฉียบพลัน • ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติไต หรือตับ โรคกล้ามเนื้ออ่อนแรง และโรคแพ้ภูมิตัวเอง • หลีกเลี่ยงการถูกแสงแดดโดยตรง • ไม่ควรรับประทานยาเตตราซัยคลินร่วมกับยาลดกรด แร่ธาตุ (เช่น แคลเซียม และธาตุเหล็ก) หรือนมในพร้อมกัน • ต้องรับประทานยาแยกกัน โดยเว้นช่วงระยะเวลาห่างกันอย่างน้อย 2 ถึง 3 ชั่วโมง

2. Proton pump inhibitors (PPI)	• ระบบทางเดินอาหารถูกรบกวน เช่น คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย และท้องผูก • ปวดศีรษะ • ผื่นแดง • อาการคัน • วิงเวียนศีรษะ • เหนื่อยล้า • ปากแห้ง • อาการบวมน้ำ	• ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ • ผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อโรคกระดูกพรุนควรได้รับแคลเซียมและวิตามินดีอย่างเพียงพอ • PPIs มีความเกี่ยวข้องกับกรณีที่เกิดขึ้นไม่บ่อยนักของโรคแพ้ภูมิตัวเอง (SCLE) แบบกึ่งเฉียบพลัน ผู้ป่วยควรรีบไปพบแพทย์ทันทีหากเกิดบาดแผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบนบริเวณผิวหนังที่ถูกแดด และหากมีอาการปวดข้อ
3. Histamine-2 receptor antagonists	• ท้องเสีย • วิงเวียนศีรษะ • เหน็ดเหนื่อย • ปวดศีรษะ • ผื่นแดง	• หลีกเลี่ยงการใช้ cimetidine ในขณะที่กำลังให้นมบุตร • ใช้ cimetidine ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ • Cimetidine อาจลดการดูดซึมยาบางชนิด (เช่น ketoconazole) และยับยั้งการเผาผลาญยาหลายชนิดในตับ (เช่น phenytoin ยาต้านการแข็งตัวของเลือดในช่องปาก) ควรหลีกเลี่ยงการใช้ยาร่วมกัน หรือใช้ด้วยความระมัดระวัง
4. ยาลดกรด	• เกสโตรลูมินีมมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอาการท้องผูก ในขณะที่เกสโตรแมกนีเซียมมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดอาการท้องเสีย	• ใช้ยาลดกรด และยาอื่น ๆ ห่างกัน 2 ถึง 3 ชั่วโมงเพื่อลดการมีปฏิกิริยาต่อกันของยา • หลีกเลี่ยงการใช้โซเดียมไบคาร์บอเนตในผู้ป่วยที่ต้องควบคุมปริมาณโซเดียม (เช่น หัวใจล้มเหลว ความดันโลหิตสูง ไตวาย ตับแข็ง หรือกำลังตั้งครรภ์)

5. ยาที่ออกฤทธิ์ปกป้องเยื่อทางเดินอาหาร		
ไมโซพรอสตอล (Misoprostol)	• หว่างเสี่ย • ผลกระทบต่อระบบทางเดินอาหารอื่น ๆ ได้แก่ ปวดท้อง อาการอาหารไม่ย่อย ท้องอืด คลื่นไส้ และอาเจียน • การหดตัวของมดลูกเพิ่มขึ้น และเลือดออกทางช่องคลอด ผิดปกติ • ผื่นแดง • ปวดศีรษะ • วิงเวียนศีรษะ	• หลีกเลี่ยงการใช้ในหญิงตั้งครรภ์ และผู้ที่วางแผนจะตั้งครรภ์ • ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยโรคไต
ซูครัลเฟต (Sucralfate)	• หว่างผูก • ผลกระทบทางเดินอาหารอื่น ๆ เช่น หว่างเสี่ย คลื่นไส้ อาหารไม่ย่อย ท้องอืด • วิงเวียนศีรษะ • ปวดศีรษะ	• ใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของไต

คำแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร

- มีหลายปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการรักษาแผลให้หาย การดำเนินชีวิตที่ดี และพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพอาจทำให้แผลหายเร็วขึ้น
- ควรใช้ยารักษาแผลในกระเพาะอาหารตามคำแนะนำทางการแพทย์ และผู้ป่วยควรปฏิบัติตามวิธีการรักษา
- สำหรับโรคแผลในกระเพาะอาหารที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *H. pylori* ควรทำการทดสอบ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจหาเชื้อแบคทีเรียในกระเพาะอาหาร) อย่างน้อย 4 สัปดาห์หลังการรักษาเพื่อยืนยันการกำจัดเชื้อ
- ทำความคุ้นเคยกับชื่อ และปริมาณของยาที่คุณกำลังรับประทาน รับประทานยาตามคำแนะนำบนป้ายฉลาก หรือหน้ากล่องบรรจุภัณฑ์ ระมัดระวังเกี่ยวกับผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น และหากผลข้างเคียงยังคงมีอยู่ โปรดขอคำแนะนำจากแพทย์
- หากยังคงมีอาการปวดอยู่ แม้จะได้รับการรักษาแล้วก็ตาม โปรดปรึกษาแพทย์เพื่อรับการรักษาในรูปแบบอื่น ๆ ที่เหมาะสม

การสื่อสารกับแพทย์ของคุณ

- ขอคำแนะนำจากแพทย์เสมอเกี่ยวกับตัวเลือกการรักษาที่ดีที่สุด แพทย์ของคุณจะใช้อย่างที่เหมาะสมที่สุดหลังจากพิจารณาอาการของคุณและการตอบสนองต่อยาที่รับประทาน
- แจ้งให้แพทย์ทราบเกี่ยวกับประวัติทางการแพทย์และยาที่คุณกำลังใช้เนื่องจากยาอื่น ๆ อาจมีปฏิกิริยากับยารักษาแผลในกระเพาะอาหาร และโรคบางชนิดอาจมีการรับรองมาตรการของการป้องกันเป็นพิเศษ
- ปรีกษาแพทย์โดยเร็วที่สุดหากคุณพบผลข้างเคียงที่ร้ายแรงซึ่งสงสัยว่าเกี่ยวข้องกับยารักษาแผลในกระเพาะอาหารของคุณ
- อย่จัดการกับโรคแผลในกระเพาะอาหารด้วยการใช้ยาด้วยตนเองร่วมกับผลิตภัณฑ์ดูแลสุขภาพตามคำกล่าวอ้างของผลิตภัณฑ์ เว้นแต่จะได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ

การจัดเก็บยา

ควรเก็บยาไว้ในสถานที่แห้ง และเย็น ไม่ควรเก็บยาไว้ในตู้เย็น เว้นแต่จะมีระบุไว้บนป้ายฉลาก
น อ ก จ า ก นี
ควรเก็บยาอย่างเหมาะสมในสถานที่ซึ่งเด็กไม่สามารถเข้าถึงได้เพื่อป้องกันการกลืนกินโดยไม่ตั้งใจ

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการกับแผลในกระเพาะอาหารของคุณ
สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการกับแผลในกระเพาะอาหารของคุณ
โปรดอ้างอิงไปยังลิงก์ต่อไปนี้:

<https://www.chp.gov.hk/en/static/80053.html>

กิตติกรรมประกาศ สำนักงานยาขอขอบคุณการพัฒนาวิชาชีพ
และการประกันคุณภาพ (PD&QA) และ ศูนย์คุ้มครองสุขภาพ (CHP)
ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำบทความนี้

สำนักงานยา
กรมอนามัย
ธ.ค. 2020